

የቀይ ሽብር ታሪክ በሰብአዊ መብት ቤተመዘክር ውስጥ ሰፈረ

ከሶሌፕ ሰሜን አሜሪካ ተወካይ የቀረበ ዘገባ

ቀይ ሽብር በኢትዮጵያ ቀርቶ በየትኛውም አገር ሕዝብ ላይ እንዳይደገም ኢትዮጵያውያን ደግመን ደጋግመን የማስተማርና የመሟገት ሃላፊነት አለብን። በዊኒፔግ ካናዳ የተገነባው የሰብአዊ መብት ቤተመዘክር ለበርካታ ጎብኝዎች በተለይም ለወጣቶች የሚሰጠው ግንዛቤ እጅግ በጣም ከፍተኛ ነው። አንዳንድ የዋሆችና በርካታ የቀይ ሽብር ፈጻሚዎች “ቀይ ሽብር ያለፈ ጉዳይ ነው። የሞተን ነገር መቀስቀስ ነው።” ሲሉ ይደመጣሉ። የዋሆቹ “የሞኝ ልቅሶ መልሶ መልሶ” ሆኖባቸው ነው። ባለቀይ ሽብሮቹ ግን ጉዳቸው እንዳይታወቅ ለመሸፋፈን ነው። ቀይ ሽብር አስከፊ ታሪካችን ነው ተቀብልነውም አልተቀበልነውም። ታሪክ ደግሞ ታሪክ ነውና ሲነገር ለዘላለም ይኖራል፤ የቀይ ሽብር አራማጆች ሞተዋል። ያሉትም እድሜያቸው ሲያበቃ ይሞታሉ ውርደትንና እፍረትን ተከናኝበው። የቀይ ሽብር ታሪክ ግን ዘላለማዊ ነው። ግማሽ ሚሊዮን ብርቅዬ የኢትዮጵያን ልጆችን ያጨደው ቀይ ሽብር የካናዳውያን የሰብአዊ መብት ቤተመዘክር ምስጋና ይግባውና ለዘላለም ከአለም አካባቢ በሚመጡ ሕዝቦች ይጎበኛል። **ቀይ ሽብር ልክ እንደ ሆሎኮስቱ እልቂት ዳግም መፈጸም የለበትም** የሚለውን ትምህርት ሲያስተምር ይኖራል። ትውስታው ለማስተማር እንጅ ብቀላን ለማካሄድ አይደለም። በርግጥ ፋሺስቱ መንግስቱ ሃይለማሪያምና ቱባ ቱባ የቀይ ሽብር መሪ ተዋንያኖቹ ከፍትህ ፊት መቆማቸውና ፍርዳቸውን ማግኘታቸው አይቀርም በቅድሚያ ካልሞቱ በስተቀር።

ባለፈውና ባሁኑ ሳምንት በካናዳ የዊኒፔግ አየር በሰብአዊ መብት ተከራካሪው አሊ ሁሴንና በቀይ ሽብር ትውስታ ተጨናንቆ ከርሟል። አሊን ያየ አላፊ አግዳሚው ቆም ብሎ “ይህን ታሪክ ሕዝቡ እንዲያውቀው በማድረግህ ከልብ አመሰግናለሁ” ሲሉት ለማየት በመብቃቱ የተሰማኝ ደስታ ልዩ ነው። ቀይ ሽብር ከግማሽ ሚሊዮን በላይ ሕዝባችንን በልቷል። የሆሎኮስት ታሪክ ሲነሳ ፋሺስቱ ሂትለር መነሳቱ የግድ ይላል። የኢትዮጵያው ቀይ ሽብር ሲነገር ፋሺስቱ መንግስቱ መነሳቱ ተገቢ ነው።

የዊኒፔግ ኢትዮጵያ አርቶዶክስ ቤተክርስቲያን የሆነችው የቅድስት ማርያም ደብረገነት አስተዳዳሪ አባ ፍቅረስላሴ ጸጋው፣ የአሊ ሶስት ልጆቹ (ምሳሌ፡ ሃኪምና ኦሪት) የልጅ ልጁ ቃለአብና ባለቤቱ ያይኔ፣ የሰሜን አሜሪካ ሶሌፕ ተወካይ የተሰጠንን የክብር እንግዲነት በመቀበል ልክ ከጠዋቱ በዘ ሰዓት ከቤተመዘክሩ ዋነኛ መግቢያ በር ላይ ደረሰን። አሊ ስለአባ ፍቅረስላሴ ሆነ ስለ ቅድስት ማርያም ደብረገነት ቤተ ክርስቲያን ያለው ከበሬታ ከፍተኛ ስለመሆኑ ደግሞ ደጋግሞ በፍቅር ሲያነሳቸው ሰምቻለሁ። አባና ቤተ ክርስቲያኒቷ ከሱዳን፣ከኬንያ፣ ከዑጋንዳ፣ በርካታ ስደተኞችን ተቀብለው አስተናግደዋል። ስለ አባ ታላቅነትና ግሩም ስራ ካለሁበት ሃገር ቀደም ሲል ሰምቻለሁ። ታሪካዊ በሆነው የዊኒፔግ መሃል ከተማ ጥግ ዘለቅና ቀጥ ብሎ በኩራት የተንጣለለው የካናዳውያን የሰብአዊ መብት ሕንፃ ነው። ከአናቱ ላይ ቀጥ ብሎ ወደ ላይ የዘለቀው ማማ ለሕንጻው ተጨማሪ 100 ሜትር ከፍታ ሰጥቶታል። ሕንጻው አምስት ጋላሪዎች አሉት። በዕለቱ በክብር የተጋበዘነው 800 ሰዎች ስንሆን ለጉብኝቱ እንዲያመች በሰዓት ልዩነት ተከፋፍለን ቀዳሚዎቹ ወደ ውስጥ ዘው አልን። በመጀመሪያ የተቀበለን ይህ ክፍል (ጋላሪ ይሉታል) ሆን ተብሎ ብርሃን እንዲቸግረው ተደርጎ የተሰራ ነው። ፊለፊታችን ላይ ባለው ሰፊ ግድግዳ ላይ ጀርባቸውን የሰጡን የተቀመጡና የቆሙ ሰዎች ይጽፋሉ። **“እንኩዋን ደህና መጡ”** የሚለውን የኛን ሰላምታ በአማርኛ የሚጽፈው ሰው ጥላው ጎዘፍ ያለ ነው። እየቀረብን ስንሄድ የቆመም የተቀመጠም ሰው አላየንም። ተሳሳቅን። የዲጅታል ምትሃት ነው ላካስ፡ ፡ ቤተመዘክሩ በዲጂታል ጥበብ የዳበረ ነው። በዚህ ክፍል መሃል የነአሊ ምስል በፓስተር መልክ ቆሟል። በአሊ ፓስተር ላይ **“ዝምታን መስበር”** የሚል ጽሁፍ ቀይ ሽብር ምንነት ሊነገር የሚገባው ገድል ስለመሆኑ ለመመስከር ቀርቧል። እኛም ሌሎችም ጎብኝዎች ግርማ ሞገሱ ደመቅ ካለው ከአሊ ፎቶ ጎን ለማስታወሻ ፎቶ ወሰድን።

ወደ እያንዳንዱ ጋላሪያ ወይ በኢሊቪቲር አለያም በእግር መሄድ ይቻላል። የሚመረጠው ግን በእግር አቀባት እንደሚወጡ የተሰራውን የቻይና ግንብ መሰሉን መንገድ መያያዙን ነው። ደረጃ አይደለም። ደረጃ አልባ የሆነ ጠመዝማዛ አቀባት ነው። የኛ ቀይ ሽብር እይታ የሚቀርበው በጋላሪ አራት ውስጥ ነው። የአሊን የቀይ ሽብር ገለጻ ለማዳመጥና ፊልሙን ለመመልከት የዲጂታል ቅንብሩን መንካት ነው። የዘለሉት ነገር ካለ መመለስ ይቻላል። ፋሺስቱ መንግስቱ ሃይለማሪያም እንደ አበደ ውሻ እየተወራጨ የሰው ደም የሞላውን ሶስት ጠርሙሶች ተራ በተራ ከመሬት ሲያፈርጥ የሚያሳይ ፊልምም አለ። ለናሙና የቀረቡ የቀይ ሽብር ሰለባ የሆኑ ብርቅዬ የኢትዮጵያ ልጆች ፎቶዎችም ይታያሉ። ይህ ቤተመዘክር ዛሬ በህይወት ላሉት የግማሽ ሚሊዮን የቀይ ሽብር ሰለባ ቤተሰቦችና መላው የኢትዮጵያ ሕዝብ ታላቅ ታላቅ እጅግ ታላቅ የደስታና የድል ገድል አጎናጽፎናል።

አምስተኛው ጋላሪያ ሲደረስ የእግር መንገዱ ያልቃል። በህንጻው አናት ላይ ባለ አንድ መቶ ሜትር ማማ ተቀጥሏል። ከፍታን የማይፈራ ሰው ደግሞ እስከጫፍ በኢሊቪቲር ተጉዞ ከተማውን በሚገባ ማየት ይቻላል በርግጥ ከተማውን ከጋላሪ 5 ላይም ሆኖ ማየትም ይቻላል። የቤተመዘክሩ ስራተኞች ቢሮ ለጎብኝዎች ወለል ብሎ ይታያል። በመስታወት ግድግዳ ውስጥ ናቸው። ከውጭም ከውስጥም የሚሰሩትን ሁሉ ማየት ይቻላል። ግልጽነትን ለማሳየት ተብሎ የተነደፈ ነው ተብለናል። በነገራችን ላይ ከጋላሪ አንድ እስከ ጋላሪ አምስት ድረስ ርቀቱ አንድ ኪሎ ሜትር ነው።

ይህን የቀይ ሽብር ታሪክ ወደ ቤተመዘክሩ ለማስግባት የሶስት አመት ድካም እንደፈጀበት አሊ ገልጸልኛል። የአሊ የግል ታሪኩ ለቀይ ሽብር ዝምታ መሰበር ምክንያት ነው። ማለትም ቀይ ሽብር በገሃድ ልክ እንደ ሆሊኮስት ሊዘከር በቅቷል። “የቀይ ሽብርን ታሪክ ለዚህ ድል ማብቃትህ ያስመሰግንሃል” ሲባል አሊ “የሁላችንም የስራ ውጤት ነው።” ብሎ ሙግት ይይዛል። በርግጥ የአሊ ታሪክ ክብዙዎቹ የቀይ ሽብር ተራፊዎች አንዱ ነው። የብዙዎች ታሪክ ነው። የግሉ የታሪኩ ስለቀይ ሽብር የሚለው ብዙ ነገር አለው። አሊ ከቀይ ሽብር ተራፊዎች አንዱ ነው። ህይወቱን ለብዙሃን የሰጠ ነው። ያንን ክፉ ዘመን አሳልፎ ዛሬ ምነው እንደነሱ ባደረገልኝ የሚያስብል ቤተሰብ ሰርቷል። ኑሮአቸው ሩጫ ነው። ረፍት የሌላቸው። ከግል ኑሮአቸው በላይ ለሌላው የሚደክማሉ። “አሊ ይርባቸዋል፣ምሳ ውሰድላቸው።” በማለት አይኔ ሆስፒታል ታመው ስለሚገኙት ሰው በመጨነቅ ለአሊ ትነግረዋለች። ያሞቀችላቸውን ምግብ አንስቶ “ተነሱ ሆስፒታሉ ሳይዘጋ እንድረስ” አለ አሊ። እኔም ተጨምሬ የታመሙትን አዛውንት ጠይቀን ተመለስን። መንፈሴ ረካ። ለአሊ ይህ ሰሞን የደስታ ጊዜው ነው። ምክንያቱም ቀይ ሽብር ለበርካታሩጫ። በመሃል ወደ ስራው ሩጫ። ይህ ሰው ብዙ ነገር ነው። ገጣሚ ነው። ያውም ፈጣን ገጣሚ። አዝናኝ ነው። ቀልዱ የማይጠገብ። የልጅ ልጁ አንዲት ጋዜጠኛ ድንገተኛ ጥያቄ እንዲህ ስትል ጠየቀችው “ለመሆኑ ስለ አያትህ ምን ይሰማሃል?” እንዲህ አላት” ብዙ ሰው እንዲህ አይነቱን ስራ የሚሰራው ለገንዘብ ሲል ነው። አያቱ ግን መልካም ስራ የሚሰራው ለገንዘብ ብሎ አይደለም” ከልጅ ያልጠበቀቸው መልስ ነበር። በርግጥ ሶሴፕ በጀት የለውም። ሁሉም አባላቱ የሚያካሄዱት የሰብአዊ መብት ትግል የሚያንቀሳቅሱት ከቤተሰባቸው በጀት በመቀነስ ነው።

ሶሴፕ በካናዳ ከፍተኛ ተደማጭነት አግኝቷል። ከዚህ ቀደም እንደዘገብኩት በአመት አንዴ “ መዳረሻቸው ስለጠፋው የፓለቲካ እስረኞች” የምሽት ዝግጅት ሲኖረው ተሳታፊና ተባባሪ ድርጅቶች እንዲሁም ዝግጅቱን ለመመልከት የሚገኘው የሰው ብዛት በርካታ ሲሆን በምሽቱ የሚቀርቡት ዝግጅቶች በሙሉ ቀስቃሽና አዝናኝ ናቸው። እንዲሁም “ለመብትህ ሩጥ” የሚለው የቀን ዝግጅት ቁጥራቸው በርካታ የሆኑ ሰዎችን የሚያሳትፍ ሩጫ ነው። ሯጮቹ በከነቴራቸው ላይ በእስር የሚማቅቁ የፓለቲካ እስረኞች የሚያስታውሱና እንዲፈቱ የሚጠይቅ ነው። እነዚህ ዝግጅቶች ወደ ሰሜን አሜሪካ፣ አውሮፓና አሺያና መዘለቅ አለባቸው። የቀይ ሽብርን እልቂት ሳንታክት ማንሳትና ለሕዝብ ማሳወቅ አለብን። ስለ ቀይ ሽብር ታሪክ ስናነሳ ለብቀላ ሳይሆን

ለማስተማሪያ መሆኑን መታወቅ እንዳለበት ተደጋግሞ መነገር አለበት። ተወደደም ተጠላ የቀይ ሽቦር ስለባዎቹ ጀግኖቹ የኢ ሕ ኦ ፓ አባላትና ለውጥ ፈላጊው ሕዝብ ነበር።

ባንደኛው ጋላሪ ጥግ ሰወር ያለች ጠባብ ክፍል ውስጥ ”እኔም ሕዝብ ሊሰማው የሚገባው የሰብአዊ መብት ጥሰት ተካሂዶብኛል። ታሪኩም እንዲህ ነው... “ ብለው ታሪኩን ለተመልካችና ላዳማጭ ማቅረብ ይችላሉ። ቅጅውን ሌላው ሊሰማውና ሊያየው ማድረግ ይችላሉ። በርግጥ ይህ ቤተመዘክር ያልዳሰሰው የሰብአዊ መብት ጥሰት ያለ አይመስለኝም። ቀይ ሽቦር፣ ሆሎኮስት፣ ስለካናዳውያን አቦርጅናሎች ግፍ፣ ስለ ሴቶች መብት፣ ስለ ጌቶች መብት መረገጥ፣ ስለ ሕጻናት መብት፣ ስለ ሩዋንዳ ዘር ማጥፋት፣ ስለ መንግስት ስልጣን አለ አግባብ መጠቀም፣ ስለ ማንዴላ፣ ማህተመ ጋንዲ፣ የጥቁሮች ትግልና ማርቲን ሉተር ኪንግ ወዘተ ወዘተ ወዘተ ሁሉም ሕዝብ ወይም ጎብኝ በቀላሉ ሊረዳው እንዲችል ሆነው ቀርበዋል። የሙዚየሙን የሪሰርች ሃላፊ የሆኑትን ዶ/ር ጀርሚ ማሮንን የቀይ ሽቦርን ታሪክ ለማዳበር ተጨማሪ መረጃዎችን ማቅረብ መቻል አለመቻሉን ጠይቋቸው በሚገባ እንደሚቻል ገልጸውልኛል። እንዲያው እኛስ የቀይ ሽቦር ባለታሪኮች የሆነው ኢትዮጵያውያን የደስታችንን ምክንያት ብናውቀውም ቀይ ሽቦር ታሪክ ለቤተመዘክሩ የሚኖረውን አስተዋጽኦ ምን ሊሆን እንደሚችልም ጠይቋቸው ከሰጡኝ መልስ ውስጥ የሚከተሉት ነጥቦች ጎልተው ታይተውኛል። አንድኛ ቀይ ሽቦር ለቆምንለት የሰብአዊ መብት መከበር አንዱ ክፍል ነው። ታሪኩ የሁሉም ዓልርም ሕዝብ ታሪክ ነው። ሁለተኛ በርካታ ሰዎች ስለ ቀይ ሽቦር እውቀቱ የላቸውም። በመሆኑም ሰዎች እንዲሰሙትና እንዲያውቁት ማድረግ አለብን። በርግጥም ቀይ ሽቦር አላስፈላጊ የሰው ልጆች ጭፍጨፋ ነበር። ፍትህ፣ ዲሞክራሲና ሰላምን ለጠየቀ ዜጋ የሚሰጥ ምላሽ መሆን አልነበረበትም።

አሊ ሁለቱን የዊኒፔግ የሶሴፕ ዝግጅቶች ማለትም “መዳረሻቸው ስለጠፋ የፓለቲካ እስረኞች የምሽት ዝግጅትና ለመብትህ ሩጥ ዝግጅት ዝግጁ እንደሆኑ ነግሮኛል። የሰብአዊ መብቱን ትግል በጀርመን አገር ለማጠናከር በቅርቡ ልጁን ምሳሌን ይዞ ይሄዳል። ድንቅ ስራ እንደሚሰሩ ከወዲሁ መገመት ችያለሁ። ግሩም ቡና ካለው ካንድ የሶሴፕ ደጋፊ ቡና ቤት ጎራ አልን። ኮሮምቦላ የሚጫወቱ ወገኖቹን አስተዋልኩ። አዲስ አበባን አስታውሱኝ። ቡናችንን እየጠጣን ስልክ መጣበት። “ስለ ቀይ ሽቦር ማብራሪያ እንድሰጥ ባንድ ታላቅ የምሽት ዝግጅት ግብዣ ተደርጎልኛል” አለኝ አሊ። ምን እንደሚላቸው ስለማውቅ ምን አልካቸው አላልኩትም። “ቀይ ሽቦርን በሚገባ አብራራለሁ። ዛሬ በወያኔ እስር የሚማቅቁ የፓለቲካ እስረኞች በሙሉ እንዲፈቱ ታዳሚው እንዲተባበረኝ እጠይቃለሁ። ወያኔ አፍኖ የት እንዳደረጋቸው ስለማይታወቁት ስለነ ጸጋዬ ደብተራ ስለነ አበራሽ ለታዳሚው አሳውቃለሁ” አለኝ። የቀይ ሽቦር ታሪክ ለቤተመዘክር መብታቱን ሰሞኑን ስናከብር ከረምን። ከፊቱ በርካታ እቅዶች ይጠብቁታል። የተጨናነቀውን ጊዜውን ገና ብዙ የሚያጨናንቁ ዝግጅቶች ተደርድረዋል።

ተልዕኮዬ በሚገባ መሳካቱን በኩራትና በደስታ እያስታወስኩኝ ከዊኒፔግ አውሮፕላን ጣቢያ ደረሰን። በሰላም ያግባህ ብሎ እኔም በቸር ያቆያችሁ ብዬ ተለያየን። የኢምግራሺን ሃላፊዎች መጠየው ይወዳሉና አንዱ ወዴት እንደምሄድ ጠየቀኝ። ወደ ምሄድበት ቦታ ሊከለክለኝ መብት እንደሌለው እያወቅሁ አሜሪካ አልኩት። ጥያቄ፡- “በዊኒፔግ ምን ለማድረግ ነበር የመጣኸው?”

መልስ፡- “የሰብአዊ መብት ቤተመዘክርን ለመመረቅ” አልኩት።

ጥያቄ፡- “ምን ልዩ ነገር አገኘህ ስለ ቤተመዘክሩ?” አለኝ። በእንግሊዝኛ ሆኖ ቢሆን ኑሮ ይህ ዘገባዬ እንዲያነበው በሰጠሁት ነበር። የሶስት ቀን ውሎዬን በደቂቃ ልገልጽለት መፈለጉ አስገርሞኛል! ቢከፋውም ቢያስቀውም እንዲህ አልኩት።

መልስ፡- “ቤተመዘክሩ ለሕዝብ የሚከፈተው ሴፕቴምበር 27 ነው። እኔ የክብር እንግዳ ሆኜ የተጋበዘኩት ሴፕቴምበር 21 ነው። ልዩ የሚያደርገው ደግሞ አንተ ሳትቀድሙኝ እኔ ቀድሜህ ቤተመዘክሩን ማየቴ ነው”

አልኩትና ከት ብሎ ሳቀ። በመጨረሻ እኔ ወደ በረራዬ እሱም ወደ ፍተሻው አቀና። የእንጀራ ጉዳይ ሆኖበት፣ሆኖብኝ።

በቸር ይግጠሙን!

09/26/14